

XITOIY TAJRIBASIDA SIFATLI TA'LIM ORQALI BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISH

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2025-26-991-995>

Sultanova A.B.

TDSHU-stajyor o'qituvchi

Xasanova Sh.S.

TDSHU-o'qituvchi

sshakhzoda@yahoo.com

Toshkent Davlat sharqshunoslik universiteti

Sultanovaaziza_9415@gmail.com

ANNOTATSIYA

Maqola Xitoy tajribasi misolida sifatli ta'lim orqali barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish masalasiga bag'ishlangan. Unda Xitoy Xalq Respublikasining BMT Barqaror rivojlanish maqsadlari (SDG) doirasidagi 4-maqсад — “Sifatli ta'lim”ni amalga oshirish borasidagi strategiyasi, islohotlari va yutuqlari tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada ta'lim sohasidagi milliy siyosat, inson kapitalini rivojlantirish, raqamli ta'lim va inklyuzivlik tamoyillari asosida olib borilayotgan islohotlarning barqaror rivojlanish jarayonlariga ta'siri yoritilgan.

Kalit so'zlar: *barqaror rivojlanish, sifatli ta'lim, SDG 4, Xitoy tajribasi, ta'lim siyosati, inson kapitali, innovatsion ta'lim, raqamli transformatsiya.*

ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS THROUGH QUALITY EDUCATION: THE EXPERIENCE OF CHINA

ABSTRACT

The article is devoted to the issue of achieving sustainable development goals through quality education, using China's experience as an example. It analyzes the strategies, reforms, and achievements of the People's Republic of China in implementing Goal 4 — “Quality Education” — within the framework of the United Nations Sustainable Development Goals (SDGs). Furthermore, the paper highlights the impact of national education policies, human capital development, digital education, and inclusiveness-oriented reforms on the overall process of sustainable development.

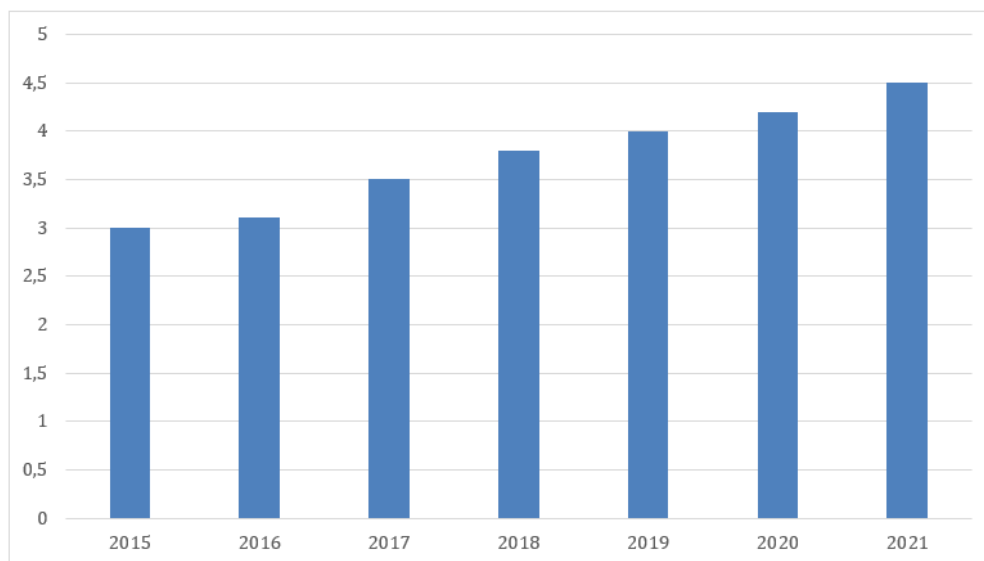
Keywords: sustainable development, quality education, SDG 4, China's experience, education policy, human capital, innovative education, digital transformation.

Ta'lim har qanday mamlakat taraqqiyoti va barqaror rivojlanishining asosidir. So'nggi yillarda Xitoy hukumati ta'limni strategik ustuvor yo'nalish sifatida belgilab, uni milliy rivojlanish siyosatining ajralmas qismiga aylantirdi. Xitoyning ta'lim siyosati BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlariga, xususan, SDG 4 – "Sifatli ta'lim"ga to'liq mos keladi va mamlakatda ta'lim sifati va tengligini modernizatsiya qilish, raqamlashtirish, inklyuzivlikni kuchaytirishga qaratilgan. Hukumatning bu yo'nalishdagi strategiyasi nafaqat inson kapitalini rivojlantirish, balki iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, innovatsion iqtisodiyotga o'tish, ijtimoiy tenglikni ta'minlashga qaratilgan. Shu bois Xitoyning 4-SDG doirasidagi tajribasi bugungi kunda ko'plab rivojlanayotgan mamlakatlar uchun munosib namunadir.

1. Xitoyda ta'lim siyosati va SDG 4 maqsadlarining integratsiyasi

Xitoy hukumati 2015-yildan buyon ta'lim sohasida chuqur islohotlarni amalga oshirmoqda. 2018-yilda qabul qilingan "2035-yilgacha Xitoyda ta'limni modernizatsiya qilish konsepsiyasi" mamlakatning uzoq muddatli ta'lim strategiyasini belgilab berdi. Ushbu hujjat BMTning SDG 4 maqsadiga muvofiq ishlab chiqilgan va ta'limni ijtimoiy taraqqiyotning asosiy omili sifatida ko'radi.

Hukumat 2021- yilda ta'limga 4,6 trillion yuan (RMB) ajratdi, bu yalpi ichki mahsulotning 4 foizdan ortig'ini tashkil etadi. So'nggi o'n yillikda bu ko'rsatkich barqarorligi Xitoyning ta'limga qanday e'tibor qaratayotganidan dalolat beradi. Shuningdek, davlat byudjetida ta'lim sohasiga ajratilayotgan mablag'larning ulushi yildan-yilga ortib borayotgani ta'lim infratuzilmasini yaxshilash, o'qituvchilar malakasini oshirish, ta'lim imkoniyatlarini tenglashtirishga xizmat qilmoqda.

1

2015–2021-yillar oralig‘ida hukumatning ta’lim sohasiga yo‘naltirgan xarajatlaridagi o‘zgarishlar (trillion yuvalarda)

2015 -yildan 2021- yilgacha davlat tomonidan ta’limga sarflanadigan xarajatlar yildan-yilga ortib bordi. Bu jarayon mamlakat ta’lim tizimini barqaror moliyaviy asosda rivojlantirish imkonini berdi. Xitoy amaldagi qonunlarga muvofiq ta’lim va maktab boshqaruvini faol ravishda ilgari surmoqda. 2015 yildan beri Xitoy hukumati Ta’lim to’g’risidagi qonunni, Oliy ta’lim to’g’risidagi qonunni, "Xususiy ta’limni rag’batlantirish to’g’risida"gi qonunni, Kasb-hunar ta’limi to’g’risidagi qonunni, shuningdek, Xitoy Xalq Respublikasining "Xususiy ta’limni rag’batlantirish to’g’risida"gi qonunini amalga oshirish to’g’risidagi nizomni, Nogironlar uchun ta’lim to’g’risidagi nizomni va boshqa tegishli ta’lim qonunlarini qayta ko’rib chiqdi va takomillashtirdi. Barcha darajadagi xalq qurultoylari ta’lim to’g’risidagi qonunlar ijrosini nazorat qilish bo’yicha tekshiruvlar o’tkazib, ularning ijrosi ustidan qattiq nazoratni amalga oshirib kelmoqda.

2. Inson kapitalini rivojlantirish va ta’lim orqali qashshoqlikka qarshi kurashish

Xitoy hukumati ta’limni qashshoqlikni bartaraf etishning eng samarali vositasi deb biladi. SDG 1 ("Qashshoqlikni yo’q qilish") va SDG 4 ("Sifatli ta’lim") bir-biri bilan chambarchas bog’liq bo’lib, mamlakatda ta’lim orqali qashshoqlikka qarshi kurashish bo’yicha keng ko’lamli dastur amalga oshirildi. Hukumat tomonidan kam ta’minlangan oilalar farzandlari uchun maxsus stipendiyalar, grantlar va kreditlar ajratish tizimi joriy etildi. Bundan tashqari, "ta’lim orqali qashshoqlikka qarshi kurash" dasturi doirasida minglab maktablar, kasb-hunar markazlari va onlayn ta’lim platformalari tashkil etildi va shu natijada, 2021- yilga kelib, Xitoy mutlaq

qashshoqlikka barham beradi. Bu muvaffaqiyatda ta'limning o'rni beqiyos, u nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikka ham zamin yaratdi. Ta'lim orqali jamiyatda teng imkoniyatlarni, ijtimoiy taraqqiyot mexanizmlarini, mehnat bozorida raqobatbardoshlikni ta'minlash mumkin bo'ldi.

3. Innovatsion va raqamli ta'lim tizimini shakllantirish

So'nggi yillarda Xitoy "raqamli ta'lim" sohasida dunyoning yetakchi davlatlaridan biriga aylandi. 2022-yilda ishga tushirilgan "Xitoyning aqlli ta'limi" platformasi 280 milliondan ortiq foydalanuvchilarga bepul ta'lim resurslarini taqdim etdi. Ushbu tashabbus ta'limning raqamli tengligini ta'minlash, masofaviy ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, "Ikki tomonlama birinchi darajali universitet rejasi" doirasida 42 ta universitet va 95 ta ilmiy yo'nalish jahonda yetakchi o'rinlarni egalladi. Bu Xitoy oliy ta'lim tizimi sifat jihatidan jadal rivojlanayotganidan dalolat beradi.

Shu bilan birga, ta'limda inklyuzivlik tamoyili ham mustahkamlandi – ayni paytda imkoniyati cheklangan bolalar uchun 2300 dan ortiq maxsus maktablar faoliyat ko'rsatmoqda va ularning 95 foizi umumta'lim muassasalariga birlashtirilgan.

4. Muammolar va istiqbollar

Xitoy ta'lim tizimi jahon miqyosida yuqori natijalarga erishgan bo'lsa-da, hali ham ayrim muammolar mavjud. Ayniqsa:

- Qishloq joylarda o'qituvchilarning etishmasligi;
- Raqamli tafovut – Internet va texnologiyalardan foydalanishning notekisligi;
- Test asosida baholash tizimi ijodiy fikrlashni cheklaydi;
- Kam ta'minlangan oilalar uchun yuqori qo'shimcha ta'lim xarajatlari.

Kelajakda Xitoy mintaqalararo ta'lim tengligini yaxshilash, o'qituvchilarni tayyorlash tizimini mustahkamlash, sifatni baholash standartlarini joriy etish va ushbu muammolarni bartaraf etish uchun "bir umrlik ta'lim" tamoyilini ishlab chiqishni maqsad qilgan.

Xulosa

Xitoy tajribasi shuni ko'rsatadiki, sifatli ta'limni milliy strategiyaga integratsiyalash orqali nafaqat SDG 4, balki boshqa ko'plab barqaror rivojlanish maqsadlariga ham erishish mumkin. Mamlakatning universal ta'lim, raqamli transformatsiya va inson kapitaliga sarmoya kiritish siyosati barqaror rivojlanishning asosiy omillaridan biriga aylandi.

Biroq, ta'lim sifati, mintaqaviy nomutanosiblik va raqamli tenglik masalalari hamon dolzarbligicha qolmoqda. Shu sababli, Xitoyning keyingi bosqichdagi ustuvor yo'nalishi "barqaror, raqamli va odamlarga yo'naltirilgan ta'lim tizimini" qurish bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. UNESCO (2024). Mid-Term Progress Review of SDG 4 – East Asia: China.
2. UNESCO Institute for Statistics (2024). Global Education Data Portal.
3. Ministry of Education of China (2023). Smart Education Platform Annual Report.
4. OECD (2023). Education Policy Outlook: China.
5. World Bank (2023). China Education Modernization 2035 Implementation Review.
6. UN China Office (2024). SDG 4 Progress in China: National Report.
7. Times Higher Education (2024). World University Rankings.
8. China Disability Federation (2022). Inclusive Education Development Report.